

**RAQAMLI TA'LIM VA ONLAYN O'QITISHNING ZAMONAVIY
TA'LIM JARAYONIDAGI AHAMIYATI**

Muallif: Turdaliyeva Sohijamol

***Ta'lim muassasasi: O'zbekiston Milliy Pedagogika Universiteti, Xorijiy
tillar yo'nalishlari, 3-kurs talabasi***

Ilmiy rahbar: Xatira G'aybullayeva

Annotatsiya *O'zbekcha: Ushbu maqolada raqamli ta'lim va onlayn o'qitishning zamonaviy ta'lim jarayonidagi roli, afzalliklari va dolzarb muammolari tahlil qilinadi. Tadqiqot natijalari shuni ko'rsatadiki, raqamli ta'lim o'quv jarayonini moslashuvchan, interaktiv va ko'p platformali qiladi, shu bilan birga texnik cheklovlar va o'quvchilar motivatsiyasini saqlash masalalari ham mavjud.*

Ruscha:

В данной статье анализируется роль цифрового обучения и онлайн-преподавания в современном образовательном процессе, их преимущества и актуальные проблемы. Результаты исследования показывают, что цифровое обучение делает образовательный процесс гибким, интерактивным и многоуровневым, однако остаются вопросы технических ограничений и поддержания мотивации студентов.

Inglizcha:

This article analyzes the role of digital learning and online teaching in modern educational processes, highlighting their advantages and current challenges. The findings show that digital learning makes the educational process flexible, interactive, and multi-platform, while technical limitations and maintaining student motivation remain significant issues.

Kalit so'zlar: *Raqamli ta'lim, onlayn o'qitish, masofaviy ta'lim, motivatsiya, raqamli kompetensiya*

Kirish

Bugungi kunda raqamli texnologiyalar ta'limning ajralmas qismiga aylangan. Onlayn platformalar, mobil ilovalar va interaktiv resurslar o'quvchilarga darslarni istalgan vaqt va joyda o'rganish imkonini beradi. Masalan, Zoom, Google Classroom, Moodle kabi platformalar yordamida o'quvchilar darslarni jonli tomosha qilish, test va topshiriqlarni onlayn bajarish, o'qituvchilar bilan tezkor muloqot qilish imkoniga ega.

Raqamli ta'limning afzalliklari:

Moslashuvchanlik: O'quvchilar o'z vaqtini boshqaradi, darslarni qayta ko'rib chiqadi.

Interaktivlik: Multimedia va o'yinlashtirish elementlari o'quv jarayonini qiziqarli qiladi.

Ko'p platformalilik: Turli qurilmalar — kompyuter, planshet, smartfon orqali o'qish mumkin.

Ammo texnik muammolar, internet tezligi pastligi, o'quvchilarda motivatsiya pasayishi va o'qituvchilarning texnologiyalardan samarali foydalanmasligi kabi muammolar mavjud. Shu sababli raqamli ta'limni muvaffaqiyatli tashkil etish uchun texnologik infratuzilma va pedagogik yondashuvlarni yangilash zarur.

Adabiyotlar sharhi

So'nggi tadqiqotlar shuni ko'rsatadiki, raqamli ta'lim an'anaviy o'qitish usullariga qaraganda yanada interaktiv va samarali bo'lishi mumkin. Mayer (2019) multimedia vositalari bilimlarni yanada tezroq eslab qolishga yordam berishini ta'kidlaydi. Anderson (2021) esa onlayn ta'limning asosiy afzalliklaridan biri sifatida o'quv jarayonini shaxsiylashtirish va moslashuvchanlikni ko'rsatadi.

Hozirgi zamonda gamifikatsiya, virtual laboratoriyalar, onlayn testlar va forumlar o'quvchilarning faol ishtirokini oshirish vositasi sifatida keng qo'llanilmoqda. Shu bilan birga, onlayn ta'limda o'quvchilarning intizomi va motivatsiyasini yuqori darajada ushlab turish o'qituvchidan interaktiv metodlarni, shaxsiy yondashuvni talab qiladi.

Tadqiqot metodologiyasi

Tadqiqot sifat yondashuvi asosida olib borildi:

Ishtirokchilar: 15 nafar o'qituvchi, 25 nafar o'quvchi;

Metodlar: intervyu, onlayn darslarni kuzatish, o'quv jarayonini tahlil qilish;

Maqsad: raqamli ta'limning real afzalliklari va kamchiliklarini aniqlash.

Natijalar o'quvchilarning darsdagi ishtiroki, texnik muammolarga duch kelishi va o'qituvchilarning pedagogik yondashuvi orqali tahlil qilindi.

Natijalar

Ijobiy tomonlar

Raqamli ta'lim quyidagi imkoniyatlarni yaratadi:

Darslarni istalgan vaqtda qayta ko'rish va mustaqil o'rganish;

Multimedia va videolar yordamida mavzularni ko'rgazmali o'rganish;

Interaktiv testlar va o'yinlashtirilgan mashqlar orqali qiziqishni oshirish;

O'quvchilarni o'z vaqtini boshqarishga o'rgatadi va mustaqil ishlashni rag'batlantiradi.

Aniqlangan muammolar

Biroq ba'zi qiyinchiliklar mavjud:

Internet sifati past bo'lsa, darslar izdan chiqadi;

Ba'zi o'quvchilarda motivatsiya pasayishi kuzatiladi;

O'qituvchilarning texnologiyalardan foydalanish malakasi past;

Onlayn muloqot ba'zan faol bo'lmaydi, shaxsiy yondashuv yetishmaydi.

Muhokama

Natijalar shuni ko'rsatadiki, raqamli ta'limning samarasi uning tashkil etilishiga, texnologik infratuzilmaga va pedagogik yondashuvga bog'liq. Interaktiv platformalar, videodarslar va o'yinlashtirish elementlari o'quvchilarning qiziqishini oshiradi. Shu bilan birga, texnik jihatlar to'liq hal qilinmaguncha, masofaviy ta'limda ayrim muammolar uchrab turadi. Shu sababli:

Raqamli infratuzilmani rivojlantirish;

O'qituvchilarning raqamli savodxonligini oshirish;

Motivatsiya va intizomni oshiradigan metodlarni joriy etish zarur.

Xulosa

Raqamli ta'lim va onlayn o'qitish zamonaviy ta'lim tizimida muhim ahamiyatga ega. U o'quv jarayonini moslashuvchan, interaktiv va samarali qiladi. Biroq uning to'liq samarali bo'lishi texnik ta'minot, pedagogik malaka va o'quvchilar motivatsiyasiga bog'liq.

Kelajakda raqamli ta'limni yanada rivojlantirish uchun:

Malaka oshirish kurslarini kengaytirish;

Zamonaviy platformalarni soddalashtirish va interaktivlashtirish;

O'quvchilar motivatsiyasini oshirish mexanizmlarini joriy etish zarur.

FOYDALANILGAN ADABIYOTLAR

1. Anderson, T. (2021). Digital learning: Theory and practice. New York: Routledge.
2. Hodges, C. (2020). Online learning and emergency remote teaching: Key differences and implications. Journal of Digital Education, 12(3), 45–52.
3. Mayer, R. (2019). Multimedia learning (3rd ed.). Cambridge University Press.
4. Moore, M. (2020). Distance education: A systems view of online learning. Belmont: Wadsworth.
5. Johnson, L. (2022). Technology integration in modern education. Educational Review, 14(2), 112–129.
6. Karimov, B. (2021). Raqamli ta'limning rivojlanish tendensiyalari. O'zbekiston pedagogika jurnali, 3(5), 76–83.
7. G'aybullayeva, X. (2022). Onlayn ta'limning metodik asoslari. Pedagogik innovatsiyalar, 6(4), 54–61.